

KREDİ ANALİZLERİNDE İSTİHBARAT VE ÖNEMİ

Hakkı Y. SOYDAN*

GİRİŞ

Banka açısından kredi, bir miktar paranın veya banka itibarının ödünç alınıp verilmesidir. Banka bir miktar parayı kredi olarak verebileceği gibi, gerçek ve tüzel kişilerin yapacakları herhangi bir iş ya da ödeyecekleri bir borcu, teminat mektubu ile garanti etmek suretiyle banka itibarını kredi olarak kullanabilir. Her iki durumda da kredi ancak, krediyi geri ödeyeceği konusunda kendisine güven duyulan kişilere ve belirli bir süre sonunda geri alınmak kaydıyla verilir. Kredi verilen kişinin güvenilir olup olmadığı, ancak hakkında yapılacak istihbarat sonucu anlaşılır. Kredilerin zamanında geri ödenmesi, bankaların önemle üzerinde durdukları bir konu olmakla beraber, kredinin kısmen veya tamamen geri ödenmemesi olasılığı her zaman için vardır. Banka açısından önemli olan bu olasılığı en düşük düzeyde tutmaktır.

Genel olarak açılan kredilerde değişik ölçülerde de olsa bir risk payı vardır. Bunun nedenleri; geleceğin tam olarak tahmin edilememesi, firmanın ürettiği mal veya hizmete olan talepte meydana gelecek olumsuz değişimler, teknolojik gelişmeler sonucu kredi alan firmanın rekabet gücünün zayıflaması, firmanın temel politikasında meydana gelebilecek yönetim hataları veya kredi alana ait kişisel faktörler olabilir. Bankalar kredi talebiyle karşılaştıkları zaman bu hususlarla ilgili olarak elde ettikleri bilgileri değerlendirirler. Bunun için kredi analizleri yapılmaktadır.

Kredi analizleri firmanın likidite durumu ile kısa vadeli borçlarını ödeyip ödeyemeyeceğinin tespitiyle ilgilidir¹. Kredi analizleri ticari bankalar ile firmaların kredi yöneticileri tarafından yapılır. Kredi analizlerinin ağırlık noktasını bilanço üzerinde yapılan analizler oluşturur. Kredi analizlerinde amaç, krediyi talep edenin, krediyi geri ödeme kapasitesine ve arzusuna sahip olup olmadığını tespit etmektir. Ayrıca firmanın finansman ihtiyacını belirlemek, ihtiyaca uygun miktarda ve vadede kredi verilmesini sağlamak da diğer bir amacı olmaktadır.

Kredi analisti, mali tabloları incelerken, rakam yığınları arkasında yatan, firmanın temel politikalarını görebilmeli ve finansman ihtiyacının nedenlerini kavraya-

* Doç. Dr.; U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi
1 Koç (1967: 61).

bilmelidir². Mali tablolardan edinilen bilgiler yetersiz görüldüğünde, firma sahip ve yöneticileriyle karşılıklı görüşmeler yapılarak veya üçüncü kişilere başvurularak eksik bilgiler tamamlanmaktadır.

A. KREDİ ANALİZİNDE GÖZÖNÜNDE TUTULACAK FAKTÖRLER

Kredi taleplerinin incelenmesinde dikkate alınması gereken hususları genel olarak üç kısma ayırabiliriz.

- Kişisel durumla ilgili faktörler,
- Mali durumla ilgili faktörler,
- Ekonomik durumla ilgili faktörler.

1. KİŞİSEL DURUMLA İLGİLİ FAKTÖRLER

1.1. Kredi Verilecek Kişilerde Aranacak Şartlar

Bankalarca kredi verilebilecek kişileri hukuki açıdan üç grupta inceleyebiliriz. Gerçek kişiler, tüzel kişiler ve adi şirketler³.

Kendisine kredi açılacak bir gerçek kişinin öncelikle reşit ve mümeyyiz olması gereklidir. Ancak bu niteliklere sahip olmayan gerçek kişilere kanuni temsilcileri (veli veya vasi) aracılığıyla kredi açılabilir.

Tüzel kişiler, kamu hukuku tüzel kişileri ve özel hukuk tüzel kişileri olmak üzere iki grupta ele alınmalıdır. Kamu hukuku tüzel kişileri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Kamu Kuruluşlarıdır. Özel hukuk tüzel kişileri ise, ticaret şirketleri, vakıflar ve derneklerdir.

Adi şirketlerin tüzel kişiliği bulunmadığından üçüncü şahıslara karşı bir şirket olarak varlığı yoktur. Dolayısıyla bunların ayrı ticaret ünvanı, ikametgahı ve ortaklarından ayrı bir sermayesi de yoktur, ticaret siciline kayıt ve ilanı sözkonusu değildir. Ancak ortaklığı meydana getiren şahısların tacir sıfatı ile ticaret siciline ve ticaret odasına şahsen kayıtları mümkündür. Adi ortaklığı üçüncü kişilerle ilişkilerinde temsil edebilmek için bütün ortakların birlikte hareket etmeleri gereklidir. Ortakların yalnız birisinin yapacağı işlem bu hususta kendisine temsil yetkisi verilmedikçe diğer ortakları bağlamaz. Bu özellikleri nedeniyle adi ortaklığa kredi açılması mümkün değildir. Kredi tek tek ortaklar adına açılır. Banka, adi ortaklıkla ilgili bir kredi talebi ile karşılaştığında öncelikle ortakların, bankanın herhangi bir şubesi ile kredi ilişkisi bulunup bulunmadığı araştırılır. Banka tarafından ortaklardan hiçbirisine daha önce kredi açılmamışsa, adi ortaklık işi nedeniyle düzenlenen hesap vaziyeti alınır ve yapılan istihbarat sırasında ortakların bilanço dışı menkul ve gayrimenkul varlıkları da dikkate alınır. Bu durumda kredi tek tek ortaklar adına açılmış olmakla birlikte, hesap ve risk kayıtlarında kolaylık sağlamak için adi ortaklık adına açılan kartonlarda izlenir. Eğer adi ortaklığın ortaklarından herhangi birine veya tümüne adi ortaklık dışındaki işlemleri nedeniyle kredi açılmışsa bu durumdaki ortak veya ortaklara açılacak kredi limiti 3182 Sayılı Bankalar Kanununun 44. maddesi-

2 Akgüç (1977: 4).

3 Gücenme (1988: 86).

nin 2. fıkrasına uygun olarak tek tek ortaklara açılan kredi ile ortaklık nedeniyle açılan kredinin toplanması suretiyle bulunur.

Adi ortaklıkla ilgili bir diğer durum da, adi ortaklık şeklinde faaliyet gösterdikleri bilinmekle beraber birisi dışında ortakların ortaya çıkmak istemedikleri hususi şirket veya gizli şirket denilen ortaklık biçimidir. Böylesi bir durumda ortaklık ilişkisini dikkate almadan, örneğin ortaklar arasından tacir sıfatına sahip ve en varlıklı olan kişinin borçlu, diğerlerinin müşterek borçlu ve müteselsil kefil şeklinde kredilendirilmesi mümkündür. Ortaklık işlerini yönetmek üzere bir veya birkaç ortak veya üçüncü bir kişi görevlendirilmiş ise; yönetici ile diğer ortaklar arasındaki ilişkilerde vekalet kuralları uygulanır. Kefalet işlemlerinde ise, vekaletname olsa da hi banka tarafından ortakların herbirinin ayrı ayrı imzası alınır.

1.2. Şirketlerde Ünvan ve Tür Değişikliği

Son zamanlarda ticaret şirketlerinde sıkça rastlanılan bir olgu bu şirketlerin tür ve ünvan değiştirmeleridir. Şahıs ve sermaye şirketi ayırımı yapılmaksızın Türk Ticaret Kanununun 152. maddesi uyarınca yapılan tür değişikliklerinde yeni şirketin, eski şirketin devamı sayılacağı konusu hükme bağlanmış bulunmaktadır. Gerçek kişilerin ad, soyad ve ticarethane ünvanlarını, tüzel kişilerin tür değiştirmeksizin sadece ticaret ünvanlarını değiştirmeleri halinde, bankanın sözkonusu değişikliği bildiren, yeni ünvan altında imzalı bir ihbar mektubunu alması yeterlidir. Bu durumda eski ünvan altında imzalı sözleşme, kontrgaranti, taahhütnameler ve diğer yükümlülükler yeni ünvanlı şirket için de geçerli olmaktadır. Bunun yanı sıra, tüzel kişilerde ünvan değişikliği ile ilgili olarak ana sözleşmede yapılan değişikliğin şirkete ne yönde etkileyeceğinin incelenerek, kredinin ne şekilde devam edeceğinin buna göre kararlaştırılması gerekir.

Türk Ticaret Kanununun 152. maddesine göre yapılan tür değişikliklerinde ise durum şöyledir:

— Kollektif veya komandit şirketlerin anonim şirkete dönüşmesi halinde, tür değiştiren şirket ile ilgili olarak yeni şirkete ait ana sözleşmede şirketin TTK.'nın 152. maddesine göre tür değiştirdiğine veya yeni şirketin eskisinin devamı olduğu şeklinde açık bir hükmün bulunmasına dikkat edilmesi gerekir. Ayrıca her çeşit tür değişikliklerine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı izninde ve mahkeme kararında da yukarıda belirtilen şekilde açık bir hükmün bulunması gerekmektedir.

Bunların yanı sıra kollektif ve komandit şirketin sınırsız sorumlu ortaklarının, kollektif ve komandit şirketin işlemlerinden doğan bütün yükümlülük ve borçlarının yeni kurulan şirket bünyesinde de devam edeceğine dair kayıtların da şirket ana sözleşmesinde, Bakanlık izninde ve mahkeme kararında açık bir hüküm şeklinde yer alması gerekmektedir. Şirket ana sözleşmesinde kollektif ve komandit şirketin aktif ve pasifinin tümüyle devralındığına dair bir hüküm bulunmasına dikkat edilir. Bu hususlar saptandıktan sonra, yeni şirketten sözkonusu ünvan ve nevi değişikliğini bildiren, yeni ünvan altında imzalı bir ihbar mektubu alınır.

— Limited şirketin, anonim şirkete dönüşmesi durumunda da aranması gereken koşullar aynıdır.

— Kollektif veya komandit şirketlerin limited şirketlere veya Anonim ya da limited şirketlerin kollektif veya komandit şirketlere dönüşmesinde ise mahkeme kararı dışında yukarıda sıralanan koşulların tümü aranır.

— Anonim şirketlerin limited şirketlere dönüşmesi durumunda ise bu tür değişikliğinin bankaca benimsenmesi halinde yeni kurulan limited şirketten bu ünvan altında bir ihbar mektubu alınması yeterlidir.

1.3. Moralite (Ahlak)

Bankalar, verdikleri krediyi emniyette hissetmek için müşterilerinin kişisel durumlarıyla ilgili olarak moralitelerini de değerlendirirler. Müşterilerin dürüstlüğü, teşebbüs kabiliyetleri, borç aldıkları fonları verimli bir şekilde kullanarak belirli bir süre sonra geri ödeyebilecek mali güce sahip oldukları konusunda güvenleri olmalıdır⁴. Ancak moralitenin tespiti subjektif olup görüş ve kanaat meselesidir. Kredi analizinde moralite kavramını daha dar bir biçimde yorumlamak ve kavramların içeriğini belirlemek gerekir. Uygulamada bu kapsam; dürüstlük, doğruluk, içtenlik, açıklık, bilgi ve akılcı davranış, yetenek, imzalı taahhütlerine bağlılık ve sağlık durumunun elverişliliği gibi nitelikleri kapsamaktadır.

2. MALİ DURUMLA İLGİLİ FAKTÖRLER

Kredi müşterisinin moralitesinin yüksek oluşu, yukarıda belirtilen kişisel niteliklere sahip olması, kredi taleplerinin değerlendirilmesinde önemli olmakla beraber kredinin geri ödenebilmesi ihtimalini tam olarak ortaya koymaz. Kredi verilen firmanın iş hacmi ve gelir yaratma kapasitesi dikkate alınan önemli bir husustur. Çünkü aktiflerin paraya çevrilerek kredinin tahsili, bankalar açısından arzu edilen olağan bir yol değildir. Bu nedenle firmanın sağlayacağı gelirden borç ve yükümlülükler karşılandıktan sonra, kalan miktarın kredinin ödenmesi için yeterli olup olmayacağını tespit etmek gerekir.

Kredi talep edenlerle ilgili mali bilgileri sağlayan çeşitli kaynaklar vardır. Bunların başlıcaları mali tablolar, ticaret sicili kayıtları, tapu sicili kayıtları, Merkez Bankası risk santralı kayıtları ve piyasa araştırmalarıdır.

2.1. Mali Tablolar

Mali tablolar kredi talep eden firmalar hakkında kredi kararının en önemli dayanağını teşkil eden bilgi kaynaklarıdır. Bu bakımdan tabloların analizi bankalarca büyük önem taşır.

Bankalar mali analiz uygularken belli teknikleri kullanarak bu işlemi gerçekleştirirler. Sözü edilen teknikler karşılaştırmalı tablolar yüzdeler, eğilim yüzdeleri ve oranlardır⁵. Mali tablolar analizinde amaç, tabloların düzenlendiği tarihte firmanın borç ödeme gücü olup olmadığını, borç ödeme gücünün gelecekte devam olasılığını, firma gelirlerinin geçmiş dönemde gösterdiği eğilimi ve firmanın gelecek dönemlerde talep ettiği krediyi geri ödeyebilecek ölçüde fon yaratıp yaratamayacağını saptamaktır⁶. Bu konularda bankaya gerekli bilgileri sağlayacak mali tablolar, bilanço, gelir tablosu, fon akım tablosu, bütçeler ve proforma tablolarıdır. Kredi analistleri firmaların gelişme eğilimini görebilmek ve dinamik bir analiz yapabilmek

4 Gücenme (1988: 6).

5 Bektöre (1975: 22).

6 Akgüç (1977: 20).

için birbirini izleyen birkaç döneme ait mali tabloları istemektedirler. Böylece dönemler itibariyle değişiklikleri inceleyerek, firmanın ve mali durumunun hangi yönde gelişmekte olduğu hakkında bilgi sahibi olmakta ve firmanın geleceği için tahminde bulunulabilmektedir.

Bankalar kısa vadeli kredi taleplerini değerlendirirken özellikle döner değerlerin miktar ve kalitesi ile kısa vadeli borçlar üzerinde dururlar. Çünkü firmanın kısa vadeli borçları, döner değerlerin paraya çevrilmesiyle geriye ödenebilmektedir.

Mali tablolar analiz edilmeden önce yer alan kalemlerin incelenmesi değerlendirilmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması gerekir. Böylece mali tabloların analize uygun hale getirilmesi, sağlıklı sonuçlara ulaşmanın temel şartı olmaktadır.

İşletme bilançosunda bazı aktif hesaplar uygun olmayan bölümlerde gösterilmiş olabilir. Bu hesapları bilançonun aktifinde bir hesaptan diğer bir aktif hesaba aktarmak gerekmektedir. Bunlara bazı örnekler verecek olursak:

— Döner kıymetlerde alacaklar içerisinde yer alan ancak vadesi 1 yıldan uzun olan ve nakde çevrilmesi zor olan tahviller; tahviller hesabından tenzil edilerek, bağlı kıymetlere ilave edilir.

— Döner kıymetlerde alacaklar içerisinde yer alan ancak vadesi 1 yıldan uzun olan alacaklar yine bağlı kıymetler içerisinde değerlendirilir.

— Emtianın satış kabiliyetini kaybeden kısmı ve teminat olarak saklanan kısmı keza yine bağlı kıymetlere aktarılır.

— Akreditifler içerisinde eğer sabit kıymet alımı için mevcut akreditif varsa bu sabit kıymetlere aktarılır.

— Firmanın iştirakleri arasında bankanın kredili müşterisi olan varsa, açılan kredi limiti kadar olan kısım iştiraklerden tenzil edilir.

— Bonolar kredi verecekleri kimselerin sadece maddi varlıklarını dikkate alacaklarından, gayri maddi sabit kıymetler de, sabit kıymetlerden tenzil edilir.

— ve buna benzer birçok durum sayılabilir.

Keza pasif kalemler arasında da birtakım düzenlemeler yapılması gerekebilir. Bunlara da birkaç önemli örnek verecek olursak;

— Cari borçlarda vadesi 1 yılı aşan borç mevcut ise bu uzun vadeli borçlara aktarılır.

— Firmanın banka borçları toplamı ile T.C. Merkez Bankası kredi ve risk bildiri cetvelinde görülen borçları arasında büyük farklar bulunabilir. Bu fark kısa vadeli borçlara ilave edilir.

— Uzun vadeli borçların cari yıl taksitleri kısa vadeli borçlara aktarılır.

— Kârın tevziinden dolayı ortaklara dağıtılacak kâr kısmı ile, yine kârdan ayrılan verilerde kısa vadeli borçlar içerisinde değerlendirilir.

— Şahıs firmalarında ortaklara olan borç özsermaye gibi kabul görür.

— Kârın dağıtılmayan kısmı ile ihtiyatlar özsermayeye dahil edilir.

— ve buna benzer muhtelif işlemleri verebiliriz.

Yukarıda saydığımız iki tür düzenleme dışındaki üçüncü bir düzenleme şekli, aktif ve pasif kalemlerde karşılıklı olarak etki yapan düzenlemelerdir. Bunlara da bazı örnekler verelim.

— İşletmenin normal ticari faaliyetinden dolayı olmayan ve halk arasında "Hatır senedi" olarak tanınan her türlü finansman senetleri aktif ve pasiften karşılıklı olarak işlem dışı bırakılır.

- Aktifte yer alan ihtilafli veya şüpheli duruma düşmüş olan alacaklar, pasifte karşılıklarıyla birlikte işlem dışı bırakılır.
- Eğer sermayenin ödenmemiş kısmı bilançonun aktifinde gösterilmişse, bu miktar pasifte özsermayedeki miktarı kadar yine karşılıklı işlem dışı bırakılır.
- Zarar mevcutsa yine aktif ve pasiften karşılıklı olarak düşülür.
- ve buna benzer muhtelif işlemler üçüncü tür düzenlemelere örnek olarak verilebilir.

2.2. Ticaret Sicili Kayıtları

Ticaret Kanununun 26-40. maddelerinde belirtildiği gibi her tacir firma, ticaret siciline kayıt ve ilan olunmak zorundadır. Ticaret Kanununun ilgili maddelerinde açıklanan bu hüküm, yine aynı kanunun 28. maddesi uyarınca "Ticaret Sicili Nizamnamesi" hazırlanarak yapılacak işler ve yetkiler bakımından aydınlatılmıştır. Ticaret Odası bulunan illerde, bu odalar, Ticaret Odası henüz kurulmamış yerlerde de bu görevin belediyeler tarafından yapılacağı açıklanmıştır.

Bankaların ticari kredi verecekleri şahısların herşeyden önce tacir sıfatına sahip olmaları gerekir. Belirlenmiş bir ünvan ile ticaret siciline kaydolana bir sicil tasdiknamesi verilir. Bu onaylama bir yıl için geçerlidir. İlgili tarafından her yıl sicil memuruna başvurularak, değişiklik varsa "görülmüştür, değişikliklerle geçerlidir" cümlesini, yoksa aynen onaylamak üzere "görülmüştür değişiklik yoktur" cümlesinin belgeye yazılarak tarih, imza ve mühürlenmek suretiyle vize ettirilmesi gerekir. Kredi kullanan firmanın çalışmasının devamlılığı için bu hususun yerine getirilmesi zorunludur.

Bu bakımdan ticaret sicillerinin, ön istihbarat için önemi çok büyüktür.

2.3. Tapu ve Vergi Kayıtları

Firmanın hesap vaziyetinde açıklanan sabit varlıklarının Tapu Sicil Muhafızlarındaki kayıtlardan bakılmak suretiyle değerinin, varsa başkalarına ipotekli, hacizli, tedbirli veya sair hakların bulunup bulunmadığının anlaşılması gerekir. Medeni Kanunun 928. maddesi gereğince tapu sicilleri alenidir. Bu kayıtların incelenmesi ile istihbaratı yapılan şahsın varlığı tesbit edilirken değerlemede gerçek daha iyi yansıtılmış olur.

Kredi tesbit edilmek üzere istihbarat yapılırken firmanın kâr-zarar durumunu ve verdiği beyannamenin samimiliğini kontrol etmek bakımından vergi kayıtlarından faydalanılır. Ayrıca Gider Vergisi miktarı da o firmanın imalat durumunun kısmen açıklanmasına yardımcı olabilir.

Bu nedenlerle, istihbarat konusunda vergi kayıtları da küçümsenmeyecek bir kaynaqlardır.

2.4. Merkez Bankası İstihbarat Servisi ve Risk Santrali Teşkilatı Kayıtları

Bankanın kredi verdiği firmaların subjektif kredi değerliliği yönünden protesto edilip edilmediğinin bilinmesi gereklidir. Bilindiği gibi borçlarını ödeyemeyen firmalara noter vasıtasıyla çekilen protestolar, Merkez Bankasına bildirilir. Merkez Bankasınca da protesto bültenleri hazırlanarak banka şubelerine gönderilir. Merkez Bankasının özellikle istihbarat servisi kayıtlarından firmanın protesto edilip edil-

mediği, diğer bankalarla yaptığı işlemler varsa bunların genel durumu hakkında bilgi alınması daima mümkündür. Bankalar müşterileriyle yapacağı işlemlerde kredi güçlerinin aşılmasını ve bu suretle riskin azaltılmasını temin bakımından, T.C. Merkez Bankası Risk Santrali Teşkilatından faydalanırlar.

2.5. Piyasa İncelemeleri

Bankalar kredi açacakları firma hakkında aşağıdaki konularda piyasa incelemeleri yaparlar.

- Sermaye miktarı,
- Sermayenin işleklik derecesi,
- Emtia mevcutları, bunlar içinde konsinye mal varsa miktarı,
- Sabit tesislerin değeri ve durumu,
- Bankalara ve piyasaya borçları varsa miktarları,
- Ahlâki durumları,
- Öğrenim dereceleri,
- Uzmanlık teşkil edecek bilgileri olup olmadığı,
- İşlerini yürütme bakımından başarı derecesi ve moralitesi gibi hususların öğrenilmesine çalışılır. Bu bilgilerin doğruya yakın nitelikte öğrenilmesi için şu sıranın izlenmesi faydalı olur.
- İstihbaratı yapılan firma, ilgili elemanlar tarafından ziyaret edilerek iş yerleri, varsa şubeleri ve tesisleri görülür.
- İş ilgisi bulunan diğer teşebbüsler ve firmalarla görüşülerek bilgi alınmaya çalışılır.
- Çalıştığı diğer bankalarla temas edilerek onların istihbarat kaynaklarından yararlanılır.

3. EKONOMİK DURUMLA İLGİLİ FAKTÖRLER

Borç ödeme gücünü etkilemekle birlikte, borçlunun kontrolü dışında bulunan etkenlerdir. Ekonomik faktör firmanın alış, imalat, istihdam, satış, fiyat sorunlarının bütününe etki edebilecek genel ekonomik gidiş yani konjunktür ile ilgilidir⁷. Endüstri kollarının konjunktüre karşı duyarlılığı farklıdır. Bazı endüstri kolları da konjunktüre karşı çok duyarlı oldukları halde bu endüstrilerde fiyatlar istikrarlı olabilmektedir. Özellikle uzun süreli kredilerin kârlarla ödenmesi gerektiğinden, kâra doğrudan doğruya etkili olan iktisadi unsurların bir tetkike tabi tutulması gereklidir⁸. Çünkü ekonomik kurallardaki değişmeler özellikle uzun sürelerde kendini gösterir.

Kısa süreli kredi analizlerinde analist stok ve akreditif konusu malların satış fiyatlarının nasıl değişeceğini, hammadde fiyatlarındaki dalgalanmaların mamul fiyatlarına yapacağı etkileri önceden tahmin etmek zorundadır.

Ekonomik faktör, kredi riski üzerindeki etkisini fiyatlar dışında da gösterebilir. Örneğin, fiyatlar aynı kaldığı halde durgunluk sonucu satışlar düşebilir. Veya ekonomideki para darlığının, firmanın finansal bünyesi üzerinde yapacağı olumsuz etkiler, kredi riskinin çoğalmasına neden olabilir.

7 Gürus (1972: 38).

8 Yozgat (1973: 186).

SONUÇ

Bankalar, kredi talebinde bulunan müşterileri hakkında bir değerlendirme yapmak ve kredi riskini azaltmak için talepleri bir elekten geçirmek durumundadır. Kredi analizinin ilk aşaması kredi talebinde bulunan kişinin hukuki kişiliği ile ilgilidir. İkinci aşamada mali bilgilerin analiz edilmesi yer alır. Mali bilgilerin izlenmesi ve kontrolü konusunda çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Ancak mali analiz başarılı olabilmesi için yalnızca bu tekniklerin iyi bilinmesi ve uygulanması yeterli değildir. Analizin başarısı, mali tabloların doğru, açık ve samimi olmasına, tekdüze ve şeffaf mali tabloların elde edilebilmesine bağlıdır. Ülkemizde mali tabloların tekdüzeliği konusu uzun yıllar ihmal edilmiş olmasına karşın son yıllarda olumlu gelişmeler gerçekleşmiştir. En son 29 Ocak 1989 tarihli Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği ile menkul kıymetlerini halka arzeden anonim ortaklıklar ile ortak sayısı yüzden fazla olan ortaklıkların düzenleyip ilan edecekleri standart mali tablolar belirlenmiştir. Bu tabloların hazırlanabilmesi için sözkonusu ortaklıkların uygulayacakları standart Hesap Planı aynı tarihli tebliğde önerilmiş ve uyulması gereken genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ilk kez ülkemizde yasal olarak düzenlenmiştir. Ancak adı geçen ortaklıklar dışındaki işletmeler için bu tür bir düzenleme sözkonusu değildir. Her ne kadar bankalar tarafından kredi taleplerinde istenen hesap hılasası uzun süredir standart bir biçimde uygulanmakta ise de buradaki bilgilerin sağlıklı olup olmadığının saptanması banka kredi analistinin yetenek ve becerisine kalmaktadır. Kredi analistinin ekonomik hayattaki gelişmeleri de yakından izlemesi ve bu gelişmelerin kredi isteklisi firma üzerine olabilecek etkilerini de iyi değerlendirmesi gerekli olmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akgüç, Öztin; Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1977.
- Bektöre, Sabri; Mali Tablolar Analizi, Eskişehir, 1975.
- Gücenme, Ümit; Bankalarda Tek Düzen Hesap Planının Kullanılması, Furkan Ofset, Bursa, 1988.
- Gürus, Alp; Ticaret Bankalarında Finansal Analiz ve Rasyo Metodunun Uygulanması, Başnur Matbaası, Ankara, 1972.
- Koç, Yüksel; İşletmelerde Mali Analiz Teknikleri, SBF Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1967.
- Yozgat, Osman; İşletme Finansmanı, Kutuşmuş Matbaası, İstanbul, 1973.